

LA NAVETA I. MÉS QUE UNA CASA

Com ja hem vist, les estructures característiques del jaciment són les navetes. Tradicionalment, aquestes estructures s'han interpretat com a espais domèstics, és a dir, com a cases. El problema d'aquestes interpretacions és que no permeten entendre les seves característiques particulars (per què les navetes eren d'aquesta manera i no d'una altra?, quines funcions i significats tenien en les societats de l'Edat del Bronze balear?) Mitjançant les investigacions realitzades a la Naveta I de Closos, hem demostrat que les navetes no eren únicament l'espai neutre on els grups humans vivien i desenvolupaven les seves activitats, sinó que també foren les entitats on es concentrava bona part de la identitat del grup que les habitava. És a dir, interpretem les navetes amb la seva monumentalitat i l'elevat esforç col·lectiu que suposa la seva construcció, com a un símbol que identifica i estructura el grup humà que hi resideix.

Així és la Naveta I de Closos, hem observat dues fases diferenciades. En la primera, amb una cronologia, la naveta, a més de ser un edifici on habitava un grup de persones, també funcionava a la manera d'una plaça pública on tenien lloc les relacions socials. En canvi, en la segona fase, mitjançant una sèrie de modificacions arquitectòniques, la naveta passa a ser exclusivament un espai domèstic, i adquireix un caràcter més privat; mentre que les activitats de tipus

Si voleu més informació sobre el jaciment o les nostres activitats podeu posar-vos en contacte amb nosaltres escrivint-nos al nostre correu electrònic:

clososgaia@hotmail.com

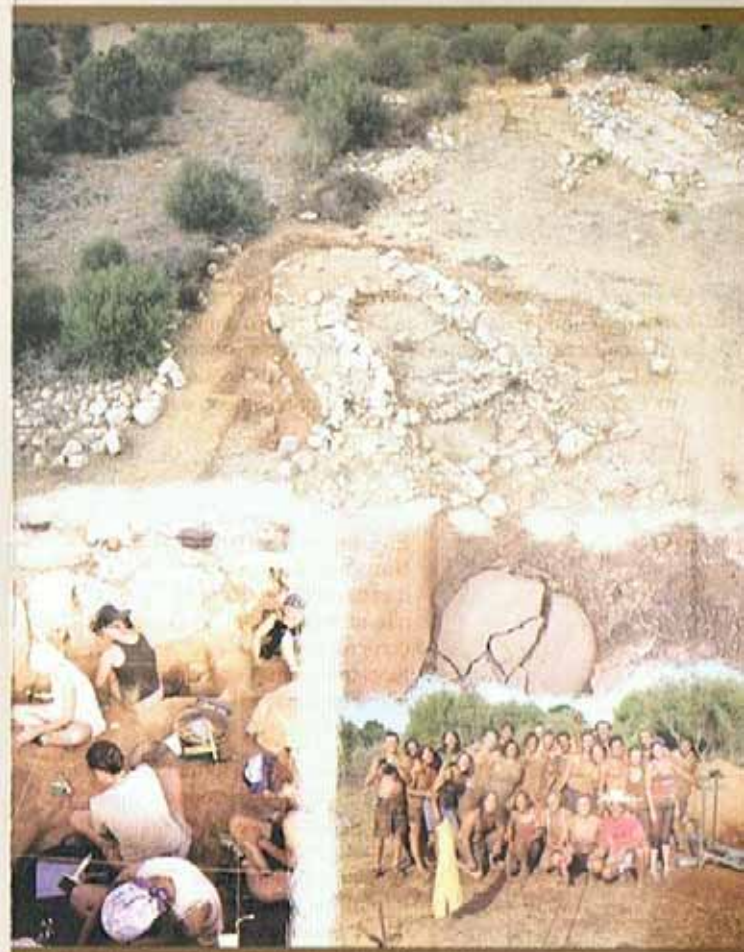
Text i fotografies: David Javaloyas, Joan Fornés, Llorenç Oliver, Gabriel Servera, Bartomeu Salvà.

Dibuixos: Xisco Provençal, Ramon Provençal

CLOSOS DE CAN GAIÀ

(Felanitx, Mallorca)

Un jaciment prehistòric en el s. XXI

Ajuntament de Felanitx

ArqueoBalear
Projecte Closos

EL JACIMENT NAVIFORME DELS CLOSOS DE CAN GAIA

El jaciment dels Closos de Can Gaia és un assentament de l'Edat del Bronze (Fase Naviforme) que estigué habitat, aproximadament, de del 1700 fins al 850 AC. Està situat en el Llevant de Mallorca, als afores de Portocolom (Felanitx), vora la carretera que uneix aquesta població amb la de s'Horta, i es compon d'un mínim de nou estructures, de les quals se n'han excavat, completament o parcialment, els conjunts I i II.

El conjunt I està format per la Naveta I, un edifici amb planta en forma de ferradura de 16 cm de longitud i 7 m d'amplà, construït amb tècnica ciclòpia. Actualment, els murs sols conserven 1,5 m d'alçada, encara que durant el seu període d'ús pogué assolir els 3 m. La coberta, avui desapareguda, probablement, estava feta de brançatge i argila.

El Conjunt II està format per la Naveta II, actualment en procés d'excavació, i per tota una sèrie d'estructures de diferents tècniques constructives que podrien haver funcionat com a edificis de feina comunal o tallers.

El Conjunt III està format per una naveta doble, o tal vegada, triple. A continuació, trobem el conjunt IV format per una naveta de planta senzilla i, finalment, el Conjunt V format per una naveta de planta doble. Aquestes estructures estan, encara, sense excavar.

INSTITUT MALLORQUIN DE INVESTIGACIONS HISTÒRIQUES I ARQUEOLÒGIQUES

L'EDAT DEL BRONZE A LES ILLES BALEARS

L'Edat del Bronze a les Illes Balears és coneguda com a Fase Naviforme, ja que la naveta és l'element arquitectònic més típic del moment. Per a aquesta fase, proposem la següent cronologia:

- Naviforme I (Inici i Consolidació) 1700-1400 AC
- Naviforme II (Apogeu) 1400- 1200 AC
- Naviforme III (Transició fins al Talaiòtic) 1200-850 AC

Les navetes, majoritàriament, s'agrupen formant poblats dispersos de fins a més de 50 unitats. Fins al 1400 AC documentem importants canvis com l'aparició de les estructures comunals de Closos (Conjunt II). Ja en el 1100 AC s'inicien, de forma molt lenta, canvis en el padró dels assentaments, com es pot observar en els exemples del Figueral de Son Real o s'Illot, i canvis en la configuració de les pròpies navetes, com per exemple la Naveta I de Closos. Fins al final del període, s'aixequen els primers talaiots (1000 AC)

Dins el món funerari, la característica principal del període és la diversitat. Les comunitats del Bronze usen una ampla diversitat d'estructures, com dòlmens, hipogeus de planta circular i, sobretot, allargada, característics del Naviforme I, coves naturals. A més, a Menorca documentem també sepulcres de triple parament i navetes d'enterrament.

De les seves activitats econòmiques sabem poques coses. És evident el cultiu de cereals i, possiblement, d'alguns llegums. Quant a la ramaderia, s'ha documentat la cria d'ovelles, cabres, vaques i porcs, en aquest ordre d'importància. Finalment, també s'ha documentat la caça, a més de la recollida de marisc, i una tímida activitat de pesca a les zones properes a la mar. El problema és que, avui en dia, l'estat de les investigacions no ens permet conèixer el pes específic de cada una d'aquestes activitats ni les seves característiques concretes.

Les Illes Balears estigueren en contacte permanent amb l'exterior durant tota la prehistòria, des de la seva primera ocupació en algun moment indeterminat del IV mil·lenni AC. Tot i que, fins el 1400 AC, aquestes relacions entren en una nova fase. Documentem l'aparició d'un ampli i complex sistema de llocs costaners, molt probablement destinats al control de la línia de costa i a la facilitació del desplaçament per mar. Al mateix temps, l'activitat metal·lúrgica pateix importants canvis: introducció de nous objectes metàl·lics i de noves tècniques de treball del metall, ambdós elements de clara filiació mediterrània. A més, l'estany, un mineral absent en forma natural a les Balears, arriba ara en quantitats considerables.

